

Igualdade na escola. Traballando dende a sexualidade

REVISTAGALEGA
DE EDUCACIÓN
PUBLICACIÓN DE NOVA ESCOLA GALEGA

ISSN: 1132-8932

Páx. 58-60

Millán Brea Castro

millanbc@gmail.com

Centro Quérote +

INTRODUCCIÓN

A sexualidade converteuse nun campo que precisa especial atención, polo influente que é na nosa vida diaria e polo acceso desmesurado a certos comportamentos que distan moito da realidade na nosa mocidade.

Aínda que dende os diversos profesionais que traballan na educación formal si que se incide na necesidade de intervención no campo da sexualidade, dende a Administración atopámonos con certas reticencias á hora de formular unha intervención integral na escola, pero non tanto á hora de traballar sobre "igualdade". Polo tanto, un dos problemas está en non relacionar ámbolos dous termos e continuar traballando dende compartimentos estanco.

Entón... Como teríamos que intervir neste campo e sobre que debemos traballar?

SEXUALIDADE E IGUALDADE

Partindo do que habitualmente entendemos coma educación sexual, que moitas veces vén relacionado con diferentes conceptos sociais estereotipados que se atopan no seo das crenzas existentes na sociedade, deberíamos comezar explicando que o enfoque debe vir dende un concepto plural de sexualidade, procurando que as persoas teñan cabida nesta dimensión humana como seres sexuados, independentemente das súas circunstancias ou peculiaridades, de forma que *o que se é, sexa epígrafe global tamén do que se fai e do que se ten*.

Na realidade sexual humana entran en xogo dimensións biolóxicas, sociais e psicolóxicas. Créase toda unha rede na que entran a educación de todo o que deriva da condición sexual de homes e mulleres, os sentimentos, as vivencias, os procesos, o desenvolvemento persoal, a aprendizaxe, as intimididades... que son piares base desa inter-

vención en sexualidade na que todas as diversidade e realidades teñan cabida no proceso de educación formal.

A vivencia sexual comeza coa vivencia vital e non se detén ata o momento da morte, de aquí a necesidade de que a intervención en sexualidade, plural, sen exclusións, teña presenza ao longo da vida das persoas. Servirá pois, de ferramenta na aprendizaxe e constante construción da biografía sexual, no coñecerse, no aceptarse e no satisfacerse. Traballando dende esta perspectiva *estamos traballando en igualdade e para a igualdade*.

Temos que procurar que as nosas intervencións (educadoras sociais) non se enfoquen unicamente dende perspectivas negadas, como pode ser dende a xenitalidade. É dicir, a concepción da sexualidade, e da información que se debe transmitir aos mozos e as mozas como unha información unicamente centrada nos contactos xenitais, con todo aquilo vinculado aos orgasmos e ás exaculacións, debe ser unha das múltiples ramas dun traballo sobre sexualidade, pero non o único, e polo tanto debemos ser quen de explicar á sociedade o necesario que é o noso enfoque integral para evitar precisamente unhas intervencións puntuais e limitadas.

A educación social ten que ser clara neste tema: colaborar cos diversos servizos educativos mellorando a oferta socioeducativa existente e dando a coñecer a necesidade da educación sexual como base para un traballo en igualdade.

A EXPERIENCIA DOS CENTROS QUÉROTE +

A escola é, sen dúbida, o espazo de socialización fundamental para as nosas crianzas. Compártese experiencias, transítase polas diversas etapas vitais e,

por suposto, adquirense unha serie de coñecementos académicos que resultarán claves para o desenvolvemento das persoas na sociedade.

Polo tanto, aproveitando este espazo "de vida", dende os centros Quérote+ levamos realizando durante máis de dez anos intervencións específicas, traballando á súa vez a igualdade nun proceso que non debe unicamente facerse dende servizos alleos, senón ser tamén un proceso educativo conxunto, entre os diversos axentes sociais e familias.

Na actualidade, os programas de formación que se desenvolven a través dos Centros Quérote+ van dirixidos a estudantes de toda a Comunidade Autónoma de Galicia, a Centros Públicos Integrados (CPI) ou Institutos de Educación Secundaria (IES), principalmente aos cursos de 3º da ESO, aínda que tamén contribuímos na formación específica en Centros de Formación Profesional (CIFP), ou a tra-

vés de programas específicos de intervención sobre sexualidade no Plan Proxecta, pertencente á Consellería de Educación.

A SEXUALIDADE, DE XEITO INTEGRAL

As intervencións formativas, orientadas especialmente á etapa da adolescencia, procuran dar un enfoque diferente ao biolóxico, facendo fincapé na autoestima, na imaxe corporal, na necesidade de gustar e gustarnos, nas vivencias dos homes ou das mulleres...

É preciso que mozas e mozos vivencien a súa sexualidade, o seu corpo e a súa imaxe de forma satisfactoria e positiva, potenciando a diversidade e respectando as distintas peculiaridades e capacidades que conforman a diversidade humana. Para desenvolver estes contidos, de xeito habitual, traballamos a través de dinámicas activas, que fomenten a participación e, sobre todo, o debate entre a mocidade, xa que a posta en común

das dúbidas é fundamental para entender que existe “retroalimentación” e que a temática proposta é de interese. Os contidos son:

- *Sexo, Sexualidade e Erótica.* Conceptualización de termos vinculados coa sexualidade e a afectividade.
- *Introdución da perspectiva de diversidade e da igualdade.* A sexualidade entendida dende unha visión plural e diversa, na que existen múltiples manifestacións, expresións e maneiras de sentir. Análise da perspectiva máis xeneralizada da sexualidade: heterosexista, xenitalizada e coitocentrista.
- *Modelos de relación de parella.* Mitos e crenzas populares, diferentes modelos de parella para detectar as relacións saudables (e as que non o son).
- *Fontes de información.* A comunicación coma un proceso multidimensional. A importancia da información e a análise crítica da mesma.
- *Habilidades comunicativas e relacionais.* Fomentar a asertividade e a empatía nos procesos

comunicativos. Aprender a expresar a afectividade e a mostrarse con naturalidade fortalecendo a autoestima.

CONCLUSIÓN S

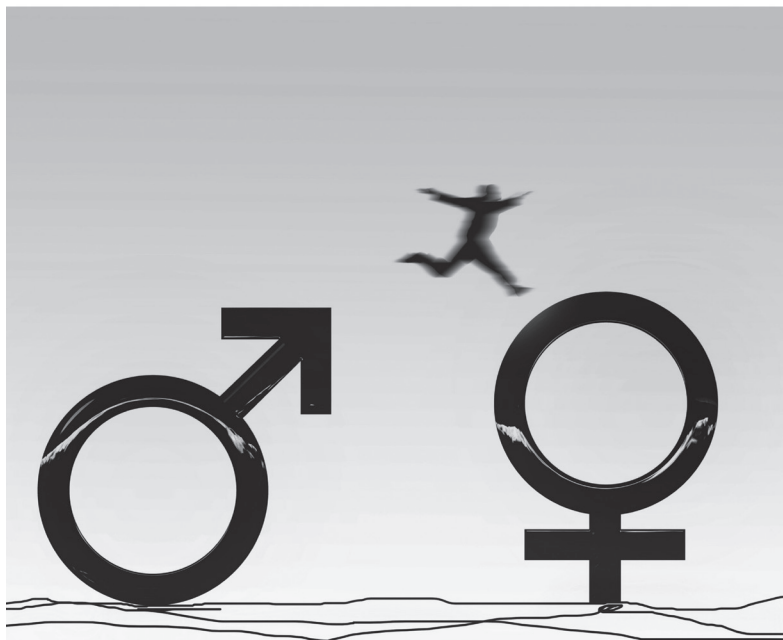
A intervención en igualdade é fundamental. A día de hoxe, practicamente toda a sociedade é consciente da importancia que ten sumar entre todas, e non formular intervencións que soamente buscan pegar carteis en xornais ou rúas, como poden facer certos organismos oficiais ou campañas de sensibilización estatais, ou mesmo acudir a eventos sen máis mensaxe que unha reprimenda ás presentes.

E dentro desta suma, a educación sexual é fundamental. É tempo de incorporar profesionais da educación social aos Centros Educativos que teñan a capacidade de facer unha intervención adaptada á sociedade da comunicación *online*. O acceso a determinados conceptos ou prácticas eróticas, sen a capacidade crítica para decatarnos de que é un produto e non a realidade nas nosas relacións persoais, está á orde do día, sen

que a Administración dea unha resposta axeitada.

Aínda que hai cambios, son, coma sempre, lentos. Figuras profesionais activas e con formación específica potenciarían moito máis os equipos multidisciplinares na educación formal.

Finalmente, debemos entender que a mocidade cambia o seu estilo de vida en función de moitísimos factores (presión grupal, publicidade, *influencers*, ...). Pese a que a súa relación está máis asentada nun entorno virtual, precisan do contacto con iguais do mesmo xeito que as xeracións anteriores. Polo que as educadoras sociais debemos estar acompañando o tránsito e favorecendo o manexo axeitado de espazos e relacións, xa sexan presenciais ou virtuais. ■

- ALBERTE CASTIÑEIRAS, J. R. (2001). *Atención á diversidade e habilidades sociais*. A Coruña: Deputación Provincial da Coruña.

- CASTELO, C. (2005). *Sexualidad humana: una aproximación integral*. Barcelona: Panamericana.

- CASTRO, M. B. (2017). Proposta de intervención sobre educación sexual nas escolas: Centros Quérote+. *Revista de estudos e investigación en psicología y educación*, (5), 48-50.

- CASTRO, M. B., & CACHEDA, I. P. (2016). Construyendo sexualidades: una experiencia de intervención sobre educación sexual en un centro penitenciario. *RES: Revista de Educación Social*, (22), 174-181.

- CRUZ DE MARTÍN-ROMO, C. (2003). *Educación de las Sexualidades. Los puntos de partida de la Educación Sexual*. Madrid: Cruz Roja Juventud.

- https://libreria.xunta.gal/sites/default/files/downloads/publicacion/fichas_proxecta_19_20.pdf